

STAROŚĆ NIE JEDNĄ MA TWARZ

- BADANIA INTERDYSCYPLINARNE
NAD STAROŚCIĄ

praca zbiorowa pod redakcją
dra Grzegorza Libora

STAROŚĆ NIE JEDNĄ MA TWARZ

**- BADANIA INTERDYSCYPLINARNE
NAD STAROŚCIĄ**

redaktor dr Grzegorz Libor
recenzent dr Mateusz Warchał

© Copyright by Olgierd Abramski, Adrianna Arciszewska, Paulina Barańska, Paweł Czerwiński, Aleksandra Czyszewicz, Olga Dąbska, Bartosz Domagała, Krzysztof Dorna, Stanisław Ferenc, Piotr Gajos, Emilia Gnus, Jan Gnus, Jakub Jaszczak, Monika Klimek, Joanna Knap, Marlena Kot, Patrycja Koziół, Ewelina Kozłowska, Martyna Kuczyńska, Anna Kurzelewska, Bartosz Kurzelewski, Dorota Nowalska-Kapuścik, Małgorzata Paprocka-Borowicz, Katarzyna Pawlikowska-Łagód, Izabela Pelc, Laura Piejko, Marlena Robakowska, Piotr Robakowski, Joachim Sobczuk, Aleksandra Tatko, Mirosława Tomaszewska-Laszczak, Anna Tyrańska-Fobke, Eliza Wołoszynek, Magdalena Wójcik, Katarzyna Pawlikowska-Łagód, Weronika Sikora, Kamila Wala, Eliza Wołoszynek, Magdalena Wójcik, Marzena Wójcik
& e-bookowo 2017

Recenzja książki: **dr Mateusz Warchał**

Grafika na okładce: shutterstock
Projekt okładki: e-bookowo

ISBN e-book 978-83-7859-825-1

Wydawca: Wydawnictwo internetowe e-bookowo
www.e-bookowo.pl
Kontakt: wydawnictwo@e-bookowo.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.
Kopiowanie, rozpowszechnianie części lub całości
bez zgody wydawcy zabronione
Wydanie I 2017

SPIS TREŚCI

Wstęp 7

ZBIÓR ABSTRAKTÓW 9

Olgierd Abramski

**OSOBY STARSZE W KONTEKŚCIE SYSTEMU WARTOŚCI SPOŁECZNYCH
– WYBRANE ZAGADNIENIA 23**

Eliza Wołoszynek, Magdalena Wójcik, Olga Dąbska,
Katarzyna Pawlikowska-Łagód, Ewelina Kozłowska

WSPÓŁCZESNE SPOŁECZEŃSTWO POLSKIE

WOBEC ZJAWISKA GERONTOFOBII 58

Adrianna Arciszewska, Jakub Jaszczak, Piotr Gajos, Joachim Sobczuk,
Stanisław Ferenc, Małgorzata Paprocka-Borowicz, Jan Gnus

PORÓWNANIE POSTRZEGANIA W SPOŁECZEŃSTWIE

**OSÓB STARSZYCH W KULTURZE WYSOKO ROZWINIĘTYCH
KRAJÓW EUROPEJSKICH I AZJATYCKICH 69**

Paulina Barańska

„STAROŚĆ NIE RADOŚĆ, MŁODOŚĆ NIE WIECZNOŚĆ”

– OBRAZ STAROŚCI W SIECI 77

Eliza Wołoszynek, Magdalena Wójcik, Olga Dąbska,
Katarzyna Pawlikowska-Łagód, Ewelina Kozłowska

SENIORZY W CYBERPRZESTRZENI 94

Izabela Pelc

STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

JAKO WYZWANIE SPOŁECZNO-EKONOMICZNE 106

Marlena Robakowska, Anna Tyrańska-Fobke, Piotr Robakowski

STAROŚĆ – WYZWANIE DLA MEDYCYNY

I SYSTEMU EKONOMICZNEGO 115

Eliza Wołoszynek, Magdalena Wójcik, Olga Dąbska,
Katarzyna Pawlikowska-Łagód, Ewelina Kozłowska

PROBLEMY ZDROWOTNE STARZEJĄCEGO SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

**WYZWANIEM DLA SYSTEMU OCHRONY ZDROWIA – JAKOŚĆ OPIEKI
GERIATRYCZNEJ W POLSCE NA TLE WYBRANYCH PAŃSTW UE 124**

Kamila Wala, Martyna Kuczyńska, Patrycja Koziół, Piotr Gajos,
Jakub Jaszczak, Małgorzata Paprocka-Borowicz, Jan Gnus

STAROŚĆ JAKO SUMA WYBORÓW MŁODOŚCI,

NASTAWIENIA I POLITYKI SPOŁECZNEJ PAŃSTWA 139

Aleksandra Tatko

JAK ROZMAWIAĆ Z CZŁOWIEKIEM UMIERAJĄCYM O JEGO CHOROBIĘ?

ZASTOSOWANIE TECHNIKI WYWIADU NARRACYJNEGO

ORAZ WYWIADU ROZUMIEJĄCEGO W BADANIACH WŁASNYCH 154

Mirosława Tomaszwska-Laszczyk, Małgorzata Paprocka-Borowicz,
Krzysztof Dorna, Emilia Gnus, Anna Kurzalewska, Paweł Czerwiński, Jan Gnus

MEDYKALIZAJA OSÓB STARSZYCH 181

- Piotr Gajos, Aleksandra Czyszewicz, Adrianna Arciszewska, Martyna Kuczyńska,
Kamila Wala, Małgorzata Paprocka-Borowicz, Paweł Czerwiński, Jan Gnus
- FARMAKOTERAPIA OSÓB STARSZYCH**
- PRZEGLĄD LEKOWY I POTENCJALNE INTERAKCJE 197
Laura Piejko
- TRĄDZIK RÓŻOWATY I RHINOPHYMA**
- PRZYPADŁOŚĆ OSÓB W WIEKU DOJRZAŁYM 207
Monika Klimek, Joanna Knap, Marlena Kot, Weronika Sikora, Bartosz Domagała
- OTYŁOŚĆ OSÓB STARSZYCH**
- PROBLEM MEDYCZNY I SPOŁECZNY 220
Olga Tytko
- WYBRANE ASPEKTY FUNKCJONOWANIA OSÓB STARSZYCH
NA RYNKU PRACY. PORÓWNANIE SYTUACJI POLSKI
ORAZ WYBRANYCH KRAJÓW EUROPEJSKICH 232**
Anna Kurzelewska, Bartosz Kurzelewski, Mirosława Tomaszewska-Laszczak,
Paweł Czerwiński, Małgorzata Paprocka-Borowicz, Emilia Gnus,
Krzysztof Dorna, Jan Gnus
- AKTYWIZACJA SENIORÓW – PRZYKŁADY DOBRZYCH PRAKTYK
NA PODSTAWIE POWIATU RADOMSZCZAŃSKIEGO 241**
Marzena Wójcik
- UNIwersytety TRZECIEGO WIEKU JAKO JEDNA Z FORM
AKTYWIZACJI SENIORÓW – WYBRANE ASPEKTY 254**
Katarzyna Pawlikowska-Łagód, Olga Dąbska,
Eliza Wołoszynek, Magdalena Wójcik
- DYSKRYMINACJA OSÓB PO 50-TYM ROKU ŻYCIA
NA POLSKIM RYNKU PRACY 268**
Dorota Nowalska-Kapuścik
- STAROŚĆ JAKO „PRODUKT USP”
W PROCESIE PRZECIWDZIAŁANIA AGEIZMOWI 276**
Eliza Wołoszynek, Magdalena Wójcik, Olga Dąbska,
Katarzyna Pawlikowska-Łagód, Ewelina Kozłowska
- PRZEMOC WOBEC OSÓB STARSZYCH**
- STUDIUM INTERDYSCYPLINARNE 284

Wstęp

Współczesność zachłysnęła się młodością. Starość, niegdyś kojarzona z mądrością, doświadczeniem życiowym, spokojem i zrozumieniem, dziś łączona jest ze zmarszczkami, niedołężnością, biernością. Pozytywne konotacje ustąpiły miejsca negatywnym stereotypom, utwierdzając nas w przeświadczeniu, że trzeba za wszelką cenę pozostać młodym. Pogląd ten, kompatybilny z propagowanymi w kulturze masowej wzorcami, konstruuje pożądany wizerunek człowieka, którego podstawowymi elementami składowymi są witalność, użyteczność i świeżość. Odpowiadając na tak sformułowane zapotrzebowanie społeczne medycyna, przemysł farmaceutyczny oraz przestrzeń konsumencka robi wszystko, aby udoskonalić nasze ciało, przedłużając tym samym i usprawniając jakość naszego życia. Kult młodości to jednak nie tylko sfera cielesna; konieczne jest szersze spojrzenie, obejmujące cały zespół cech i zachowań przypisanych temu etapowi w życiu człowieka, który obejmuje okres pomiędzy dzieciństwem a wiekiem dojrzałym. Dzisiejsza młodość to styl życia, którą współtworzy nie tyle wiek biologiczny, co subiektywne poczucie jednostki, stanowiące efekt położenia społecznego i jej społecznej identyfikacji. Tymczasem, swoiste votum separatum w stosunku do powszechnie ustalonych standardów określających popkulturowe ramy tożsamości, wysuwają demografowie, mocno zaniepokojeni szybko postępującym procesem starzenia się (nie tylko) polskiego społeczeństwa. Spadek dzietności przy jednoczesnym wydłużaniu się życia osób starszych, a także rekonstrukcji wzorów związanych ze stylem życia, skutkuje odczuwalnymi modyfikacjami struktury społecznej. Wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym stanowi poważne wyzwanie dla gospodarki, medycyny oraz polityki społecznej państwa. Wyzwanie to potraktować należy dwutorowo. Z jednej strony, mnożą się głosy akcentujące negatywne konsekwencje zmian demograficznych. Przeciwnie, optyka pozwala jednak dostrzec i pozytywne strony takiego stanu rzeczy: dla przemysłu farmaceutycznego, turystycznego, technologicznego, producentów sprzętu rehabilitacyjnego oraz sektora świadczącego usługi opiekuńcze skierowane do osób starszych, otwiera się szansa rozwoju tzw. silver economy. Warunkiem odpowiedniego wykorzystania obecnej koniunktury jest poprawne zidentyfikowanie potrzeb generowanych w różnych wymiarach życia jednostkowego i publicznego oraz zesta-

wienie ich z możliwościami społeczno-finansowymi osób starszych.

To właśnie problemy osób starszych stały się inspiracją do przygotowania niniejszej publikacji, którą mamy przyjemność Państwu dziś wręczyć. Poniższy zbiór abstraktów jedynie pokazuje jak zróżnicowane może być podejście do problemu starości.

ZBIÓR ABSTRAKTÓW

Olgierd Abramski

OSOBY STARSZE W KONTEKŚCIE SYSTEMU WARTOŚCI SPOŁECZNYCH – WYBRANE ZAGADNIENIA

Abstrakt

Na przełomie dwudziestego i dwudziestego pierwszego stulecia nastąpiły znaczące przekształcenia w strukturze wiekowej społeczeństwa, chociaż wykazują one różne natężenie w poszczególnych regionach świata. Skutki globalnego starzenia się ludności oraz jego zróżnicowania regionalnego implikują nowe zjawiska i problemy, nie tylko demograficzne, ale przede wszystkim ekonomiczne i polityczne, jak również kulturowe, mentalne i społeczne. Starzenie się demograficzne ludności świata wzbudza również wątpliwości dotyczące zmian relacji między osobą starszą a jej środowiskiem, zachodzących na płaszczyźnie wartości społecznych. Świat wartości na określonym poziomie rozwoju społeczeństwa można traktować jako katalog zamknięty aksjomatów uznawanych i pożądaných przez jednostkę oraz przez społeczeństwo, wyznaczających kierunek zachowań ludzkich. Są to zatem wartości uznawane przez członków społeczności za słuszne i stosowane przez nich w praktyce, chociaż następuje to w różnym stopniu. Trzeba wobec tego odpowiedzieć na pytanie, czy tak znaczna populacja, i do tego stale rosnąca, jaką stanowią ludzie starsi, wpływa na konstrukcję współczesnego systemu wartości społecznych, a z drugiej strony – czy ten system wartości jest aprobowany przez ludzi starszych oraz jest przez nich realizowany w działaniu. Na wyłaniające się problemy populacji osób starszych, w dobie postępującej starości demograficznej, spojrzeć trzeba z punktu widzenia zintegrowanego, ujmując badane zjawiska w sposób synergiczny, uwzględniający podejście multidyscyplinarne.

**Eliza Wołoszynek, Magdalena Wójcik, Olga Dąbska, Katarzyna Pawlikowska-Łagód,
Ewelina Kozłowska**

WSPÓŁCZESNE SPOŁECZEŃSTWO POLSKIE WOBEC ZJAWISKA GERONTOFOBII

Abstrakt

Starość, nieuchronne i nieodwracalne prawo biologii, niegdyś synonimiczna z wysokim prestiżem społecznym i dużą wiedzą, dziś coraz częściej ma wydźwięk pejoratywny. Cel pracy stanowi charakterystyka zjawiska gerontofobii we współczesnym społeczeństwie polskim. Za metodę badawczą posłużyło studium literatury tematu, pogłębione o dokładną analizę statystyk podnoszących kwestię funkcjonowania osób starszych we współczesnym społeczeństwie polskim.

Adrianna Arciszewska, Jakub Jaszczak, Piotr Gajos, Joachim Sobczuk, Stanisław Ferenc, Małgorzata Paprocka-Borowicz, Jan Gnus

PORÓWNANIE POSTRZEGANIA W SPOŁECZEŃSTWIE OSÓB STARSZYCH, W KULTURZE WYSOKO ROZWINIĘTYCH KRAJÓW EUROPEJSKICH I AZJATYCKICH

Abstrakt

Na skutek postępu technologicznego, sukcesów medycyny, w krajach rozwiniętych wzrosła średnia długość życia, co sprawiło, iż znaczną część populacji (ok. 20%) stanowią ludzie po 60 roku życia. Zmieniająca się struktura społeczeństwa, nabywanie nowych ról i zadań przez jednostki, skutkuje reformowaniem stosunków między poszczególnymi grupami wiekowymi. Jednakże pozycja w ludzkiej populacji, związany z nią szacunek nie zależy wyłącznie od panujących ówczesnie trendów, lecz jest silnie zakorzeniony w tradycji danej grupy. Zarówno w Europie jak i w Azji, starość kojarzona jest z mądrością, doświadczeniem oraz zasłużonym respektem, aczkolwiek zjawiska te nie charakteryzują się jednakowym nasileniem. Różnice wynikają z odmiennych kultur panujących w tych państwach. W multikulturowej Europie, w której dominuje hołd jednostki, samorozwoju, nienadążający za postępem starszy człowiek jest spychany na margines. Natomiast w krajach azjatyckich, należących do kręgu państw kolektywistycznych, gdzie relacje hierarchiczne dominują nad egalitarnymi, postrzeganie osoby starszej od wieków jest niezmiennione i charakteryzuje się powszechnym uznaniem i szacunkiem. Ponadto, kultura Japonii, Chin i Korei Południowej oparta jest na fundamentach Konfucjanizmu, Buddyzmu - tzn. poglądów, kładących nacisk na kult starszych i czczenie przodków.

Paulina Barańska

„STAROŚĆ NIE RADOŚĆ, MŁODOŚĆ NIE WIECZNOŚĆ” – OBRAZ STAROŚCI W SIECI

Abstrakt

Artykuł zawiera rozważania na temat starości i starzenia się. Autor skupia się głównie na wizerunku ludzi starych. Problem główny to pytanie dotyczące obrazu starości w sieci. Analiza literatury oraz stron typu: demotywatory.pl, memy.pl, xpedia.pl pokazują, że przeważa negatywny obraz człowieka starego. Jest on zmęczony, słaby, brzydki i niepotrzebny. Jednak pojawiają się też pozytywne obrazy, które ukazują, że starość, to okres odpoczynku, mądrości, spełnienia i radości. Ważne zatem jest aby zminimalizować negatywną postać starości i darzyć ludzi po 60. roku życia szacunkiem i podziwem.

Eliza Wołoszynek, Magdalena Wójcik, Olga Dąbska, Katarzyna Pawlikowska-Łagód, Ewelina Kozłowska

SENIORZY W CYBERPRZESTRZENI

Abstrakt

Niebagatelną rolę w inicjowaniu oraz podtrzymywaniu relacji interpersonalnych, pozyskiwaniu szeroko zakrojonych informacji, odnoszących się do nurtujących zagadnień czy też zjawisk, motywowaniu do podejmowania określonych zachowań oraz dostarczaniu treści o charakterze rozrywkowym, pełni współcześnie Internet. Mimo, iż głównymi uczestnikami „wirtualnego świata” są znający meandry systemów informatycznych młodzi ludzie, to w ostatnich latach można zaobserwować wzrost liczby osób starszych korzystających z cyfrowych technologii informacyjno – komunikacyjnych. Zasadniczym celem przyświecającym powstaniu niniejszej pracy jest zaprezentowanie kwestii odnoszących się do zjawiska korzystania z Internetu przez populację osób starszych. Metodę badawczą stanowi analiza piśmiennictwa, publikacji naukowych, stron internetowych jak również oficjalnych statystyk odnoszących się do zjawiska obecności osób starszych w cyberprzestrzeni.

Izabela Pelc

STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA JAKO WYZWANIE SPOŁECZNO- -EKONOMICZNE

Abstrakt

W rozwiniętych i rozwijających się społeczeństwach, także polskim, następują duże zmiany dotyczące struktury ludności według wieku. Proces starzenia się społeczeństw ma swoje konsekwencje zarówno społeczne, jak i ekonomiczne. Owe zmiany stanowią zatem wyzwanie dla gospodarki kraju i całego społeczeństwa. Generuje to potrzebę kompleksowego objęcia wsparciem rosnącej populacji seniorów. Kluczowymi obszarami wymagającymi zaspokojenia według indywidualnych i zbiorowych potrzeb są: poziom życia związany ze zdrowiem, opieką osób drugich i instytucji, ale także z dochodami osób w podeszłym wieku oraz aktywizacją społeczną seniorów, która przekłada się na zagospodarowanie czasu wolnego, ale także zmniejszenie wykluczenia społecznego tej grupy osób. Przemiany modelu i obyczajowości współczesnej rodziny powodują przerzucenie odpowiedzialności za wymienione kwestie w większym stopniu na państwo. Stąd potrzeba konsolidacji działań wielu aktorów wsparcia na poziomie zarówno krajowym, jak i regionalnym oraz lokalnym.

Marlena Robakowska, Anna Tyrańska-Fobke, Piotr Robakowski

STAROŚĆ – WYZWANIE DLA MEDYCYNY I SYSTEMU EKONOMICZNEGO

Abstrakt

Wraz z rozwojem medycyny oraz nowych technologii przesuwa się granica wraz z którą uznawani jesteśmy za osoby stare. Przesuwa się tzw. wiek emerytalny jak i budują nowe możliwości bycia aktywnym. Kolorowe pisma informują w nagłówkach, iż możesz więcej, lepiej i szybciej – mimo wieku. Więc w którym momencie wyznaczamy próg starości? Przed kilkoma wiekami było to lat czterdzieści, potem pięćdziesiąt obecnie siedemdziesiąt-osiemdziesiąt? I nagle otrzymujemy w darze dużo wolnego czasu, który spędzić możemy aktywnie bądź w oczekiwaniu na koniec. Jeśli tylko w okresie młodości zastosowaliśmy się do założeń z pól M. Lalond'a – to czas spędzamy aktywnie i szczęśliwie, jeśli nie – koszty utrzymania pacjenta w odpowiednim zdrowiu, dla systemu i dla nas samych, będą ogromne. Mamy więc szereg możliwości, nie zawsze ograniczonych finansami jak i wiele ograniczeń nie zawsze związanych z systemem kraju w jakim żyjemy.

Eliza Wołoszynek, Magdalena Wójcik, Olga Dąbska, Katarzyna Pawlikowska-Łagód, Ewelina Kozłowska

PROBLEMY ZDROWOTNE STARZEJĄCEGO SIĘ SPOŁECZEŃSTWA WYZWANIEM DLA SYSTEMU OCHRONY ZDROWIA – JAKOŚĆ OPIEKI GERIATRYCZNEJ W POLSCE NA TLE WYBRANYCH PAŃSTW UE

Abstrakt

Polska już od początku lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku należy do krajów demograficznie starych. Proces starzenia się ludności z roku na rok przybiera na sile. Pomimo tak niepodważalnego faktu, polska geriatryka nadal jest niedoceniana przez decydentów i organizatorów systemu ochrony zdrowia.

Nadrzędnym celem pracy jest określenie jakości i stopnia dostosowania opieki geriatrycznej do potrzeb starzejącego się społeczeństwa polskiego i porównanie zaistniałej sytuacji do wybranych państw Unii Europejskiej. Metodę badawczą stanowi analiza piśmiennictwa, publikacji naukowych, stron internetowych a także oficjalnych statystyk poruszających problem starzenia się społeczeństwa europejskiego.

Kamila Wala, Martyna Kuczyńska, Patrycja Kozioł, Piotr Gajos, Jakub Jaszczak, Małgorzata Paprocka-Borowicz, Jan Gnus

STAROŚĆ JAKO SUMA WYBORÓW MŁODOŚCI, NASTAWIENIA I POLITYKI SPOŁECZNEJ PAŃSTWA

Abstrakt

Wstęp

Problem starości dotyka nas coraz bardziej. Mimo że świat zagłusza ten temat swoim przepychem, wiemy, że przyszłość przypomni o nim ze zdwojoną siłą. Relacje międzypokoleniowe, poziom i możliwości współczesnej medycyny oraz polityka społeczna państwa mają decydujące znaczenie w stworzeniu przyjaznego środowiska dla tak wymagającej i cennej grupy społecznej.

Cel

Autorzy podjęli próbę wykazania zależności pomiędzy rozwojem psychospołecznym, życiem rodzinnym, rodzajem zainteresowań, doświadczeniami hospitalizacyjnymi i możliwościami ekonomicznymi państwa a stanem psychicznym, fizycznym oraz socjalno-bytowym ludzi od wieku przedstarczego do późnej starości.

Materiały i metody

Przeprowadzono badanie ankietowe wśród 65 uczestników (w wieku od 46 do 92 lat) na terenie: Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Wrocławiu, w Domach Opieki Społecznej we Wrocławiu i Brzegu Dolnym oraz w Klubie Seniora we Wrocławiu. Pytania dotyczyły różnych aspektów życia takich jak zdrowie, kontakty społeczne, sytuacja ekonomiczna. Ankiety zawierały również Skalę Depresji Becka. Osoby nie pozostające w kontakcie logicznym nie były badane.

Wyniki

Niezależnie od stopnia zaawansowania chorób oraz statusu społecznego pacjenci hospitalizowani oraz mieszkańcy domów opieki, którzy utrzymywali bliski kontakt z rodziną i przyjaciółmi, cieszyli się lepszym zdrowiem psychicznym. Wzrost długości hospitalizacji, rzadkie kontakty z rodziną lub ich brak przyczyniło się występowania u ankietowanych gorszego apetytu, zaburzeń snu oraz zwiększonego poziomu stresu podczas pobytu w szpitalu czy domu opieki. Kobiety z wykształceniem ekonomicznym, które wykazywały systematyczną aktywność umysłową cechowały się bardzo dobrym stanem pamięci. Często pamięć nie korelowała z wiekiem pacjenta. Grupa badanych z Klubu Seniora prowadziła bogate życie w czasie wolnym. Nie czuli się wykluczeni ze społeczeństwa, wyraźnie okazywali pozytywny stosunek do życia oraz widzieli zalety życia w podeszłym wieku. Większość mieszkańców Domów Opieki stanowiły osoby, których dzieci pracują poza granicami kraju.

Wnioski

Stopień zaawansowania relacji towarzyskich, rodzaj i ilość zainteresowań oraz higiena życia mają decydujące znaczenie w kondycji psychicznej i fizycznej ludzi w wieku starszym pomimo obciążenia genetycznego, stopnia zamożności czy wykształcenia.

Aleksandra Tatko

JAK ROZMAWIAĆ Z CZŁOWIEKIEM UMIERAJĄCYM O JEGO CHOROBIĘ? ZASTOSOWANIE TECHNIKI WYWIADU NARRACYJNEGO ORAZ WY- WIADU ROZUMIEJĄCEGO W BADANIACH WŁASNYCH

Abstrakt

Cel niniejszego artykułu stanowi przedstawienie oraz charakterystyka użytej w badaniach własnych metody badawczej ze szczególnym uwzględnieniem techniki wywiadu rozumiejącego oraz wywiadu narracyjnego, które to stanowią narzędzie wspólnie szeroko stosowane, ponieważ funkcjonalne oraz wzajemnie siebie uzupełniające wobec podejmowanej problematyki dla choroby współczesnej i procesu umierania. Nakreślona wcześniej tematyka badawcza poświęcona przede wszystkim charakterystyce otwartego kontekstu świadomego umierania dla chorego i jego rodziny pozwoliła respondentowi opowiedzieć swoją historię ze szczególnym uwzględnieniem trudnego momentu choroby własnej bądź osoby bliskiej. Posłużenie się wymienionymi typami wywiadu w połączeniu z prowadzoną przez badacza obserwacją przyczyniło się do realizacji całego przedsięwzięcia. W nawiązaniu do powyższego, poniżej zostaną omówione kwestie, które razem składają się na całościową treść dla niniejszego artykułu: uzasadnienie dla podejmowanej problematyki badawczej, cel oraz założenia badawcze, specyfika próby badawczej, charakterystyka wybranych technik badawczych, jako rozwiązań najbardziej korzystnych dla problematyki, a także czynniki destabilizujące realizowaną rozmowę i podsumowanie.

Mirosława Tomaszwska-Laszczak, Małgorzata Paprocka-Borowicz, Krzysztof Dorna, Emilia Gnus, Anna Kurzalewska, Paweł Czerwiński, Jan Gnus

MEDYKALIZAJA OSÓB STARSZYCH

Abstrakt

Na przestrzeni lat demografowie sygnalizują o postępującym procesie starzenia się społeczeństwa i zmniejszonym przyroście naturalnym. Już w baśniach dla dzieci odnajdujemy wątek poszukiwania eliksiru młodości. Media kształtują nam nowy obraz seniora jako osoby uśmiechniętej, sprawnej, pogodnej. Gdy człowiek, odczuwa dolegliwości wystarczy, że zastosuje maść, tabletki i wszystkie dolegliwości znikają. W starości doszukujemy się patologii, zaburzenia wynikające z procesu starzenia się określamy mianem choroby i staramy się ją leczyć. Rynek farmaceutyczny zasypuje nas medykamentami na wszystkie praktycznie choroby i dolegliwości, które

dostępne są bez recepty. To co miało być zbawienne stwarza zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa człowieka. Leki przyjmowane są bez konsultacji z lekarzem, często z tej samej grupy. Postępujemy tak nie dlatego, że nie mamy zaufania do lekarza ale że często mamy utrudniony dostęp do niego, że nie stać nas na specjalistyczne leki przepisane przez specjalistę. Medykalizacja wkroczyła we wszystkie okresy rozwojowe człowieka. Niesie za sobą pozytywne działania i efekty ale także wiele niebezpieczeństwa szczególnie u osób starszych. Artykuł jest próbą odniesienia się do zagadnienia medykalizacji ze szczególnym naciskiem na osoby starsze. Chcielibyśmy przedstawić zmiany zachodzące w organizmie człowieka wynikające z procesu starzenia się. Chcemy również wskazać problemy, które mogą wpływać na negatywne postrzeganie medykalizacji. Zagrożenia wynikające z systemu organizacji służby zdrowia, koncernów farmaceutycznych, zespołu leczniczego oraz z samego pacjenta.

Piotr Gajos, Aleksandra Czyszewicz, Adrianna Arciszewska, Martyna Kuczyńska, Kamila Wala, Małgorzata Paprocka-Borowicz, Paweł Czerwiński, Jan Gnus

FARMAKOTERAPIA OSÓB STARSZYCH – PRZEGLĄD LEKOWY I POTENCJALNE INTERAKCJE

Abstrakt

Średnia długość życia wydłuża się poprzez dynamiczny rozwój medycyny i farmakologii, przez co organizm poddawany jest coraz bardziej wymagającej próbie czasu. Z upływem lat zwiększa się ilość chorób współistniejących, w szczególności chorób przewlekłych, co wiąże się z przyjmowaniem dużych ilości leków, zlecanych niekiedy równocześnie przez kilku specjalistów. Jest to szczególnie niebezpieczne dla pacjentów geriatrycznych, ze względu na zachodzące z wiekiem zmiany farmakokinetyki i farmakodynamiki leków, prowadzące w konsekwencji do zmiany ostatecznego efektu działania leków i możliwości wystąpienia działań niepożądanych. Celem niniejszej pracy było ustalenie średniej ilości leków przyjmowanych przez pacjentów w wieku powyżej 75 roku życia, klasyfikacja poszczególnych grup substancji leczniczych, a także przeanalizowanie najważniejszych interakcji zachodzących pomiędzy stosowanymi preparatami. Przebadani pacjenci przyjmowali średnio 8 leków, zaś najczęściej ordynowaną grupą leków były leki hipotensyjne. Pomimo dużej ilości preparatów przyjmowanych przez pacjentów, interakcje sklasyfikowane jako bardzo istotne występowały rzadko.

Laura Piejko

TRĄDZIK RÓŻOWATY I RHINOPHYMA – PRZYPADŁOŚĆ OSÓB W WIEKU DOJRZAŁYM

Abstrakt

Trądzik różowaty (łac. *rosacea*, *acne rosacea*) jest przewlekłą, zapalną chorobą skóry twarzy. Rozpoczyna się zwykle w wieku dorosłym, z wyraźną progresją w następnej dekadzie życia i pełnym rozwojem w wieku 40–50 lat. Etiopatogeneza jest wieloczynnikowa, złożona i nadal nie do końca poznana. Obraz kliniczny jest zróżnicowany, ze skłonnością do częstego powstawania rumienia na skórze. Rhinophyma (guzowatość nosa) z kolei, to końcowe stadium rozwoju trądziku różowatego. Jest to powolny, postępujący i bezbolesny proces przerostu tkanek miękkich wskutek długotrwałego stanu zapalnego, który w konsekwencji prowadzi do deformacji i zaburzenia funkcji nosa. *Acne rosacea* przebiega z okresami zaostrzeń i remisji, a każde zaostrzenie przyczynia się do postępującego uszkodzenia skóry i nasilenia objawów choroby. W leczeniu wykorzystuje się głównie różne preparaty farmakologiczne. Istotne znaczenie odgrywa także odpowiednia pielęgnacja i styl życia. W pracy przedstawiono aktualne poglądy na etiopatogenezę, przebieg kliniczny i możliwości terapeutyczne choroby.

Monika Klimek, Joanna Knap, Marlena Kot, Weronika Sikora, Bartosz Domagała OTYŁOŚĆ OSÓB STARSZYCH – PROBLEM MEDYCZNY I SPOŁECZNY

Abstrakt

Otyłość jest jednym z największych wyzwań w dziedzinie zdrowia publicznego XXI wieku. Nadmierna masa ciała zwiększa ryzyko wystąpienia wielu chorób, w tym chorób układu krążenia, nowotworów, powoduje upośledzenie sprawności psychofizycznej, prowadzi do spadku jakości życia i zwiększenia ryzyka przedwczesnej śmierci. Celem niniejszego badania było określenie częstości występowania problemu otyłości w populacji osób w wieku 55–65 lat oraz ocena zależności pomiędzy występowaniem otyłości a chorobami układu sercowo-naczyniowego i psychospołecznymi czynnikami ryzyka. Badanie przeprowadzono w grupie 120 osób w wieku od 55 do 65 lat zamieszkujących powiat janowski województwa lubelskiego. Większość badanych (78,3%) w wieku 55–65 lat ma nadmierną masę ciała i spełnia kryteria nadwagi lub otyłości. Nadwaga występuje częściej wśród kobiet (37,3%), natomiast otyłość

częściej wśród mężczyzn (49,1%). Na choroby układu sercowo-naczyniowego częściej chorują osoby z nadwagą (51,4%) lub otyłością (68,4%) niż osoby o prawidłowej masie ciała (17,9%). Z powodu nadciśnienia tętniczego leczy się 44,2% badanych w wieku 55-65 lat, z czego znacznie częściej są to osoby z nadwagą lub otyłością.

Olga Tytko

WYBRANE ASPEKTY FUNKCJONOWANIA OSÓB STARSZYCH NA RYNKU PRACY. PORÓWNANIE SYTUACJI POLSKI ORAZ WYBRANYCH KRAJÓW EUROPEJSKICH

Abstrakt

W niniejszym artykule poruszony został temat sytuacji osób starszych na rynku pracy. Przyczynkiem do podjęcia takiej właśnie tematyki jest po pierwsze występujące w coraz większej ilości krajów zjawisko podnoszenia wieku emerytalnego lub przynajmniej dążenie do tegoż, po drugie związana z powyższym kwestia niskich czy wręcz bardzo niskich emerytur, zmuszających wręcz część osoby do nich uprawnione do szukania możliwości dorobienia do przyznanego świadczenia. W przedstawionym tekście przedstawiona została obecna sytuacja na gruncie polskim - kiedy Polacy mogą iść na emeryturę, czy faktycznie jest ona „jesienią życia”, przepełnioną spokojem i odpoczynkiem-to jedno z kluczowych pytań artykułu. Kolejne zagadnienie przedstawione w artykule można streścić w pytaniu: „Czy, a jeśli tak, to dlaczego-Polscy emeryci pracują?”. Sytuacja polska została porównana z sytuacją wybranych krajów Europy-Finlandii oraz w Niemczech. Finlandia jest krajem, w którym system emerytalny jest jednym z najkorzystniejszych w Europie-stąd analiza tego właśnie systemu w niniejszej publikacji, z kolei Niemcy są jednym z krajów najbogatszych w Europie, a także jednym z kluczowych krajów UE, dlatego też mogą służyć za przykład we wszelkich analizach porównawczych z obszaru rozwiązań socjalnych. Tym bardziej, że jest to kraj silnie nastawiony na pomoc socjalną dla swoich obywateli i prekursora sporej ilości rozwiązań socjalnych.

**Anna Kurzelewska, Bartosz Kurzelewski, Mirosława Tomaszewska-Laszczak,
Paweł Czerwiński, Małgorzata Paprocka-Borowicz, Emilia Gnus, Krzysztof
Dorna, Jan Gnus**

AKTYWIZACJA SENIORÓW – PRZYKŁADY DOBRZYCH PRAKTYK NA PODSTAWIE POWIATU RADOMSzcZAŃSKIEGO

Abstrakt

Człowiek od momentu przyjścia na świat, rozwija się, kształtuje swoje życie, jak mówi przysłowie „jest kowalem swojego szczęścia”. Czas upływa bardzo szybko, kiedy zatrzymujemy się na „przystanku” zwanym emeryturą, dokonujemy wówczas bilansu swojego życia. Ważne, aby seniorzy traktowali ten etap życia jako okres spokoju i swobody, a wolny czas powinni dążyć do wypełnienia z jak największą korzyścią dla siebie. Nierzadko, wcześniejsze okresy życia wymagały dużo poświęceń, pracy, a przez to mniej czasu na realizację swoich marzeń, celów. Seniorzy powinni zdawać sobie sprawę z faktu, że znaleźli się w ważnym momencie swojego życia. Niezależnie od tego, na co poświęcają swój czas, czy będzie to wychowanie wnuków, nauka języka obcego, podróże lub malarstwo, przed nimi okres, w którym powinni być dumni z siebie i swoich osiągnięć. Form aktywnego życia, będąc na emeryturze, dla seniorów, jest bardzo dużo. Od uczestnictwa w różnorodnych zajęciach na Uniwersytecie Trzeciego Wieku „Wiem więcej”, poprzez spotkania organizowane z różnych okazji do wielu możliwości bycia aktywnym zawodowo. Na uwagę zasługuje fakt, że celem nadrzędnym powinno być zawsze dobro seniora, działania wynikające z jego inicjatywy i duma z tego, co robi. Człowiek starszy nie tylko potrzebuje drugiego człowieka, ale sam może być potrzebny innym. Aktywność czyni życie seniora urozmaiconym, jakościowo lepszym, atrakcyjniejszym, ciągle zmieniającym się. Należy podkreślić to, że młode pokolenie pomaga starszym wzbogacając swoje życie o doświadczenia seniorów - jak mówi przysłowie: „Młodzi biegną szybciej, ale starzy znają drogę”.

Marzena Wójcik

UNIwersYTETY TRZECIEGO WIEKU JAKO JEDNA Z FORM AKTYWIZACJI SENIORÓW – WYBRANE ASPEKTY

Abstrakt

Starość to bardzo ważny i aktualny dziś temat podejmowany przez środowiska naukowe z różnych dyscyplin. Niniejszy artykuł wpisując się w ten dyskurs ma na celu ukazanie różnorodnych form aktywizacji seniorów poprzez zajęcia oferowane przez Uniwersytety Trzeciego Wieku. Referat przybliży m.in. krótką genezę, główne idee i założenia oraz opis działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem aspektu związanego z szeroką ofertą różnego rodzaju form aktywności jak m.in. wycieczki, zajęcia na basenie, kursy komputerowe, warsztaty fotografii, kursy językowe itp. dla seniorów.

Katarzyna Pawlikowska-Łagód, Olga Dąbska, Eliza Wołoszynek, Magdalena Wójcik

DYSKRYMINACJA OSÓB PO 50-TYM ROKU ŻYCIA NA POLSKIM RYNKU PRACY

Abstrakt

Wstęp

W obecnych czasach w Polsce jak i wielu innych krajach europejskich obserwuje się zjawisko starzenia się społeczeństwa. Proces ten niesie za sobą wiele konsekwencji ekonomicznych, zdrowotnych, ale także związanych z aktywnością zawodową osób po 50-tym roku życia. Pomimo tego, iż duży odsetek osób z tej grupy społecznej jest czynnych zawodowo wiele z nich spotyka się z dyskryminacją ze względu na swój wiek.

Cel pracy

Celem pracy jest zobrazowanie problemu dyskryminowania osób po 50-tym roku życia na rynku pracy.

Materiał i metoda

Metodę badawczą stanowi analiza dostępnej literatury przedmiotu, która opiera się na fachowym piśmiennictwie, publikacjach naukowych oraz najnowszych danych statystycznych.

Wnioski

Obserwuje się obecnie, iż osoby po 50-tym roku życia pomimo swojego wieku są

aktywne zawodowo. Niestety, wbrew temu coraz częściej obserwowane jest zjawisko dyskryminacji tej grupy społecznej na rynku pracy, zwłaszcza ze względu na swój wiek. Dotyczy to zarówno prześladowania w miejscu pracy jak i dyskryminowaniu w potencjalnym kandydowaniu o pracę.

Dorota Nowalska-Kapuścik

STAROŚĆ JAKO „PRODUKT USP” W PROCESIE PRZECIWDZIAŁANIA AGEIZMOWI

Abstrakt

Postrzeżenie osób starszych jako mniej wartościowych, mniej godnych uwagi wciąż mocno akcentowane jest w społecznej mentalności. Przykładów wskazujących na obecność ageizmu dostarczają nie tylko działania jednostkowe, ale również instytucjonalne, uprawiające politykę noszącą znamiona dyskryminacji pozytywnej lub negatywnej seniorów. Dyskryminacja ta często jest wynikiem intencjonalnych procedur; niejednokrotnie jednak bierze się ona z niedostatecznego zrozumienia i rozpoznania potencjału i potrzeb osób starszych. W ramach tzw. Małego Grantu (finansowanego przez Bank Dziecięcych Uśmiechów) przeprowadzono projekt badawczy, którego celem było włączenie osób starszych w działania wolontarystyczne na rzecz dzieci pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych. Niniejszy artykuł stanowi podsumowanie przeprowadzonych badań, których wyniki jednoznacznie wskazują na fakt, iż umiejętne wykorzystanie „produktu USP”, wpisanej w doświadczenie i zasoby osób starszych może być nie tylko sposobem na przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu starszych, ale i szansą na wzmacnianie międzypokoleniowej więzi.

Eliza Wołoszynek, Magdalena Wójcik, Olga Dąbska, Katarzyna Pawlikowska-Łagód, Ewelina Kozłowska

PRZEMOC WOBEC OSÓB STARSZYCH – STUDIUM INTERDYSCYPLINARNE

Abstrakt

Światowa populacja osób starszych wynosi obecnie około 600 mln. Szacuje się, że do roku 2025 liczba ta podwoi się, by w roku 2050 osiągnąć poziom 2 milionów. Jakkolwiek przemoc wobec osób starszych stanowi poważny problem globalny, seniorzy niechętnie przyznają się do tego. Celem pracy jest przedstawienie form przemocy stosowanych wobec osób starszych, określenie skali zjawiska, motywów

oraz form zapobiegania. Metodę badawczą stanowi z kolei studium piśmiennictwa, publikacji naukowych, stron internetowych jak również oficjalnych statystyk podnoszących kwestię stosowania przemocy wobec osób starszych.